

IDVN **LAWYERS**

PHÒNG NGỪA CÁC RỦI RO THƯƠNG MẠI THỦY SẢN HẬU COVID-19

Chuyên gia: Bà Đinh Ánh Tuyết

Trưởng Văn phòng Luật IDVN, trọng tài viên VIAC, hòa giải viên VMC

Bà Đinh Ánh Tuyết đã có hơn 25 năm kinh nghiệm làm việc với tư cách là luật sư, trọng tài viên và hòa giải viên tại Việt Nam và nước ngoài.

Hiện nay, bà Đinh Ánh Tuyết đang là luật sư sáng lập và điều hành VP Luật sư IDVN. Bên cạnh đó, Bà là một thành viên có uy tín trong cộng đồng pháp luật và DN tại Việt Nam. Bà thường xuyên được VIAC, các tổ chức quốc tế mời làm cố vấn tham gia nghiên cứu, tư vấn các hoạt động đào tạo, đóng góp vào các ấn phẩm về ISDS và các điều ước quốc tế, luật và thực tiễn về hợp đồng quốc tế, đầu tư dự án và các phương pháp giải quyết tranh chấp ngoài tòa án.

CÁC LỖI THƯỜNG GẶP TRONG HỢP ĐỒNG MUA BÁN HÀNG HOÁ QUỐC TẾ

“Bỏ qua” điều khoản chọn luật áp dụng cho hợp đồng, luật áp dụng cho điều khoản giải quyết tranh chấp và luật thủ tục áp dụng cho quy trình trọng tài (nếu cơ quan giải quyết tranh chấp được lựa chọn là trọng tài)

Không chú trọng soạn thảo điều khoản miễn trách hoặc điều khoản bất khả kháng (force majeure) hoặc sử dụng điều khoản miễn trách trong hợp đồng mẫu mà không có điều chỉnh cho phù hợp với đặc điểm hàng hoá, tình hình kinh tế, xã hội thời điểm ký kết

Ký kết và thực hiện hợp đồng theo thói quen thương mại, đặc biệt là với các đối tác lâu năm thường không chú trọng đến việc xem xét điều khoản hợp đồng mà sử dụng mẫu hợp đồng đã có sẵn để ký kết, hoặc vì tin tưởng mà đồng ý giao hàng khi đối tác không thanh toán đúng hạn

CÁC VẤN ĐỀ PHÁT SINH KHI CÓ TRANH CHẤP?

Gặp bất lợi do Luật áp dụng được lựa chọn bởi cơ quan giải quyết tranh chấp có thể là hệ thống luật nước ngoài xa lạ với các nhà xuất khẩu hoặc không được áp dụng luật quốc gia để điều chỉnh một điều khoản trong Hợp đồng như bên ký kết mong muốn

- **Toà án áp dụng kiểm tra 3 bước: lựa chọn rõ ràng, lựa chọn ngầm định, và luật nơi có mối quan hệ mật thiết nhất với điều khoản trọng tài**

Không được áp dụng điều khoản miễn trách do không thoả mãn điều kiện luật định hoặc không thông báo áp dụng điều khoản miễn trách

- **Ví dụ: Điều 79 (4) CISG quy định bên không thể thực hiện nghĩa vụ trong trường hợp bất khả kháng phải thông báo đến bên kia trong thời gian hợp lý, nếu không thực hiện thông báo thì vẫn phải chịu trách nhiệm do không thực hiện hợp đồng**

Đối tượng bị khởi kiện vi phạm hợp đồng chỉ là công ty vỏ bọc không có hoạt động kinh doanh đáng kể và cũng không có tài sản để thi hành án

ĐIỀU KHOẢN GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP **LỖI** PHỔ BIẾN TRONG CÁC HỢP ĐỒNG MUA BÁN THUỸ SẢN

ĐIỀU KHOẢN LỖI

- Lựa chọn Trung tâm trọng tài không rõ ràng, không tồn tại, hoặc đã dừng hoạt động vào thời điểm phát sinh tranh chấp
- Lựa chọn Trung tâm trọng tài A để giải quyết tranh chấp theo quy tắc Trọng tài B
- Lựa chọn cả trọng tài lẫn toà án làm cơ quan giải quyết tranh chấp, hoặc quy định tranh chấp được giải quyết tại trọng tài và toà án có chức năng xét xử các vụ kiện riêng biệt thuộc thẩm quyền
- Ngôn ngữ của điều khoản trọng tài không bắt buộc các bên phải khởi kiện trọng tài (Ví dụ: The parties may initiate the arbitration)

DOANH NGHIỆP NÊN LÀM GÌ?

Sử dụng điều khoản mẫu của trung tâm trọng tài được lựa chọn, không nên sửa chữa hoặc thêm bớt nội dung điều khoản GQTC khi không có ý kiến tham vấn của luật sư

Cẩn trọng trong giao dịch với các đối tác nước ngoài, đặc biệt là đối tác lần đầu giao dịch: không gửi B/L gốc hoặc không giao hàng khi chưa nhận được thanh toán theo Hợp đồng

Kiểm tra thông tin về đối tác, lưu ý khi đối tác đề xuất thay đổi chủ thể kí kết và thực hiện hợp đồng mua bán

Hợp đồng nên được soạn thảo và rà soát bởi luật sư để tránh các lỗi khiến doanh nghiệp gặp bất lợi trong quá trình thực thi như điều khoản miễn trách, thanh toán, phạt vi phạm, lãi suất, giải quyết tranh chấp

RỦI RO LỪA ĐẢO TRONG HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ

I. Một số hành vi điển hình

1. Chiếm đoạt chứng từ gốc

Vụ việc: 36 container hạt điều của Việt Nam xuất khẩu sang Ý bị chiếm đoạt bộ chứng từ gốc

- Các công ty Việt Nam ký hợp đồng với nhà nhập khẩu của Ý thông qua công ty môi giới tại Việt Nam
- Thỏa thuận điều khoản thanh toán trả tiền ngay khi chứng từ được xuất trình (D/P)
- Các bộ chứng từ được các công ty Việt Nam chuyển phát nhanh tới các ngân hàng nhờ thu tại Ý
- Các công ty Việt Nam sau đó phát hiện các bộ chứng từ gốc bị chiếm đoạt trong quá trình chuyển phát
=> mất quyền kiểm soát đối với 36 container hạt điều

RỦI RO LỪA ĐẢO TRONG HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ

I. Một số hành vi điển hình

2. Làm giả bộ chứng từ gốc

Vụ việc làm giả chứng từ tại Nigeria

- Bên bán và bên nhập khẩu tại Nigeria thỏa thuận điều khoản thanh toán D/P
- Bên bán gửi bộ chứng từ gốc tới ngân hàng nhờ thu tại Nigeria và đồng thời gửi một bản scan bộ chứng từ tới người mua để làm bằng chứng rằng hàng hóa đã được đóng lên tàu theo yêu cầu.
- Người mua giả mạo bộ chứng từ gốc dựa trên bộ hồ scan
- Người mua xuất trình bộ hồ sơ giả mạo cho hãng tàu để lấy hàng.

RỦI RO LỪA ĐẢO TRONG HOẠT ĐỘNG THƯƠNG MẠI QUỐC TẾ

II. Một số kinh nghiệm phòng rủi ro

Tìm hiểu kỹ lưỡng thông tin của đối tác lần đầu mua hàng

Sử dụng phương thức thanh toán phù hợp với từng đối tượng khách hàng. Đối với các khách hàng lần đầu mua hàng, nên sử dụng các phương thức thanh toán an toàn như thư tín dụng (L/C) hoặc bảo lãnh thanh toán. Các phương thức thanh toán như D/A và D/P chỉ nên sử dụng đối với các khách hàng truyền thống

Theo dõi đơn hàng và tiến độ thanh toán. Ngay khi có dấu hiệu bất thường, cần liên lạc với bên đối tác, ngân hàng, hiệp hội và các cơ quan chức năng liên quan, như Bộ Công Thương, Thương vụ Việt Nam tại nước nhập khẩu

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1. Các loại điều tra

Điều tra của Hải quan đối với từng doanh nghiệp về kê khai sai xuất xứ hoặc sai mặt hàng nhằm lẫn tránh thuế CBPG, trợ cấp, hoặc để được hưởng ưu đãi thuế, ví dụ:

- Hoa Kỳ: Cục Hải quan và Biên phòng Hoa Kỳ (CBP)
- Châu Âu: Văn phòng Chống gian lận thương mại (OLAF)

Điều tra của cơ quan phòng vệ thương mại đối với ngành sản xuất về hành vi lẫn tránh thuế chống bán phá giá, chống trợ cấp, ví dụ:

- Hoa Kỳ: Bộ Thương mại Hoa Kỳ
- Châu Âu: Ủy ban Châu Âu

Thẩm tra hồ sơ xin xuất xứ ưu đãi theo các hiệp định FTA

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1.1 HOA KỲ

a. Điều tra chống lẩn tránh thuế CBPG, trợ cấp của **Hải quan Hoa Kỳ**

Khái quát

- Điều tra các hành vi gian lận dưới hình thức chứng từ hoặc tuyên bố nhằm lẩn tránh thuế CBPG và chống trợ cấp khi nhập khẩu hàng hóa vào Hoa Kỳ. Một số hành vi điển hình như:
 - Khai sai xuất xứ
 - Khai thấp giá trị lô hàng
 - Khai sai mã HS và mô tả sai sản phẩm

Thủ tục điều tra

- Chỉ biết việc bị điều tra sau khi cơ quan điều tra đã ra quyết định áp dụng biện pháp tạm thời (95 ngày kể từ ngày xướng)
- Không được tiếp cận hồ sơ bảo mật của vụ việc như đơn khiếu nại và các bằng chứng cáo buộc gian lận
- Thủ tục điều tra không minh bạch như điều tra CBPG, trợ cấp, lẩn tránh của Bộ Thương mại Hoa Kỳ.

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1.1 HOA KỲ

a. Điều tra chống lẩn tránh thuế CBPG, trợ cấp của **Hải quan Hoa Kỳ**

Biện pháp khắc phục

- Áp mức thuế suất CBPG, chống trợ cấp cao nhất (mức thuế dành cho các bên không hợp tác trong điều tra phá giá, chống trợ cấp);
- Áp dụng hình thức ký quỹ theo từng đơn hàng, thay vì hình thức ký quỹ cho toàn bộ các lô hàng trong một năm.

Rà soát: Quy định của Hoa Kỳ chỉ cho phép các bên được quyền yêu cầu rà soát quyết định như sau

- Trong vòng 30 ngày làm việc kể từ ngày có kết luận điều tra, các bên có quyền yêu cầu cơ quan cấp cao thuộc CBP rà soát lại kết luận điều tra ban đầu;
- Trong vòng 60 ngày làm việc kể từ ngày có kết luận rà soát ở trên, các bên có quyền nộp đơn khởi kiện yêu cầu Tòa án xem xét về kết luận rà soát;
- Sau các bước này, luật không đưa ra các quy định về việc rà soát khác nhằm cho phép các bên yêu cầu rà soát lại biện pháp khắc phục áp dụng.

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

IDVNLAWYERS

1.1 HOA KỲ

b. Điều tra chống lẩn tránh thuế CBPG, trợ cấp của Bộ Thương mại Hoa Kỳ

Khái quát

- Điều tra nhằm xác định một sản phẩm hoặc nhóm sản phẩm xuất khẩu vào Hoa Kỳ thông qua việc lẩn tránh thuế chống bán phá giá, chống trợ cấp hay không.
- **Các căn cứ bao gồm:**
 - Sản phẩm bán tại thị trường Hoa Kỳ cùng loại với sản phẩm đang bị áp thuế bán phá giá hoặc chống trợ cấp
 - Sản phẩm bán tại thị trường Hoa Kỳ được lắp ráp tại Hoa Kỳ hoặc nước thứ 3 từ các cấu kiện được sản xuất tại nước đang bị áp thuế chống bán phá giá hoặc chống trợ cấp
 - Quy trình lắp ráp hoặc hoàn thiện tại Hoa Kỳ hoặc nước thứ ba đơn giản
 - Giá trị cấu kiện chiếm tỷ trọng lớn trong tổng giá trị thành phẩm

Thủ tục điều tra

- Cơ quan điều tra phải công bố đơn yêu cầu điều tra và quyết định khởi xướng điều tra tại thời điểm nhận đơn và thời điểm ra quyết định
- Luật sư các bên được tiếp cận hồ sơ bảo mật của vụ việc
- Quy trình điều tra minh bạch hơn so với điều tra của CBP.

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1.1 HOA KỲ

b. Điều tra chống lẩn tránh thuế CBPG, trợ cấp của Bộ Thương mại Hoa Kỳ

Biện pháp áp dụng

- Áp mức thuế suất chống bán phá giá, chống trợ cấp cao nhất (mức thuế dành cho các bên không hợp tác trong điều tra phá giá, chống trợ cấp)

Cơ chế tự chứng nhận

- Doanh nghiệp xuất khẩu có thể tự chứng nhận việc không sử dụng nguyên liệu từ các nước đang bị áp dụng biện pháp CBPG để sản xuất sản phẩm xuất khẩu vào Hoa Kỳ
- Không phải nộp thuế CBPG, chống trợ cấp

Rà soát biện pháp áp dụng

- Rà soát hằng năm, cuối kỳ theo thủ tục rà soát biện pháp CBPG và chống trợ cấp

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1.2. EU

a. Điều tra chống lẩn tránh thuế CBPG, gian lận về xuất xứ (OLAF)

Khái quát

- Điều tra các hành vi nhằm gian lận thuế gồm:
 - kê khai sai xuất xứ hàng hóa (gồm xuất xứ ưu đãi và không ưu đãi);
 - Ghi thấp giá trị;
 - Mô tả sai lệch về sản phẩm

Thủ tục điều tra

- Nộp đơn tố cáo tới OLAF;
- OLAF xem nội dung và các bằng chứng để quyết định có khởi xướng điều tra hay không;
- OLAF tiến hành điều tra và ra kết luận điều tra.

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1.2. EU

a. Điều tra chống lẩn tránh thuế CBPG, gian lận về xuất xứ (OLAF)

Thủ tục điều tra

- Các bước tiến hành điều tra và thông liên quan vụ việc được bảo mật hoàn toàn. OLAF không có nghĩa vụ công bố thông tin vụ điều tra

Biện pháp áp dụng

- Trên cơ sở kết luận điều tra, OLAF sẽ chuẩn bị bản báo cáo và các khuyến nghị tới cơ quan có thẩm quyền của các nước thành viên EU để các cơ quan này xem xét có hay không áp dụng biện pháp khắc phục.
- **Các biện pháp có thể bao gồm:**
 - Phạt hành chính;
 - Xử lý hình sự;
 - Truy thu thuế.

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1.2. EU

b. Điều tra chống lẩn tránh thuế CBPG, trợ cấp của Ủy ban Châu Âu

Phạm vi thẩm tra

- Thẩm tra thông tin, tài liệu xin được sử dụng để xin chứng nhận xuất xứ ưu đãi theo Hiệp định

Thủ tục

- Cơ quan có thẩm quyền nước nhập khẩu gửi chứng nhận xuất xứ và hóa đơn lô hàng liên quan tới nước xuất khẩu;
- Cơ quan có thẩm quyền nước xuất khẩu sẽ trực tiếp thẩm tra hồ sơ, chứng từ thông qua việc yêu cầu công ty gửi tài liệu hoặc thẩm tra tại nhà máy;
- Cơ quan của nước xuất khẩu phải báo cáo kết quả thẩm tra cho nước nhập khẩu theo quy định.

Biện pháp áp dụng

- Tạm đình chỉ việc cho hưởng thuế suất ưu đãi;
- Phạt.

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

1.3. Thẩm tra hồ sơ xin xuất xứ ưu đãi theo các hiệp định FTA

Khái quát

- Cục điều tra chống buôn lậu
- Cục kiểm tra sau thông quan
- Vụ Thanh kiểm tra thuộc Tổng Cục Hải quan Việt Nam.

Thủ tục điều tra

- Cơ quan điều tra phải công bố quyết định khởi xướng điều tra, kết luận sơ bộ và cuối cùng tại thời điểm ra quyết định;
- Các bên liên quan có quyền được tiếp cận hồ sơ công khai của vụ việc.

RỦI RO TỪ CÁC CUỘC ĐIỀU TRA LIÊN QUAN ĐẾN XUẤT XỨ HÀNG HÓA

2. Phòng ngừa rủi ro

- Tuân thủ các quy định về xuất xứ theo pháp luật nước nhập khẩu và các hiệp định thương mại
- Có hệ thống truy xuất nguồn gốc nguyên liệu được sử dụng
- Cần tránh hoặc hạn chế việc sử dụng nguyên liệu chính của sản phẩm hoặc sản phẩm từ quốc gia đang bị áp thuế chống bán phá giá, chống trợ cấp, bị áp đặt trừng phạt

3. Cần lưu ý việc sử dụng nguyên liệu thủy sản từ một số nước sau khi xuất khẩu vào Hoa Kỳ

Tên sản phẩm	Xuất xứ	Lý do
Cá ngừ	Trung Quốc	Đang bị áp thuế nhập khẩu bổ sung 25%
Tôm nước ấm đông lạnh	Ấn Độ, Bra-xin, Thái Lan, Trung Quốc, E-cu-a-do, Ma-lai-xi-a, In-đô-nê-xi-a	Đang chịu lệnh áp thuế chống bán phá giá và chống trợ cấp

RỦI RO TỪ CÁC BIỆN PHÁP KỸ THUẬT ĐỐI VỚI THỦY SẢN ĐÁNH BẮT TỰ NHIÊN TẠI THỊ TRƯỜNG HOA KỲ VÀ EU

1. Các quy định liên quan đến bảo vật động vật có vú dưới biển của Hoa Kỳ như:

- Đạo Luật bảo vệ động vật có vú (MMPA)
- Đạo luật thông tin cho người tiêu dùng về bảo vệ cá heo 1990 (DPCIA)
- Đạo luật Chương trình Bảo tồn Cá heo Quốc tế (IDCPA) của Hoa Kỳ
- **Rủi ro: Các nước có thể lợi dụng việc ban hành các quy định bảo vệ môi trường để hạn chế việc nhập khẩu thủy sản từ một số quốc gia nhất định.**
- Ví dụ năm 2008, Mexico từng khởi kiện Hoa Kỳ liên quan đến quy định trong Đạo Luật DPCIA. Theo Mexico, việc Hoa Kỳ chỉ cấm hoạt động đánh bắt cá ngừ bằng lưới vây tại ngư trường truyền thống của Mexico là vi phạm nguyên tắc tối huệ quốc trong Hiệp định GATT và vi phạm nguyên tắc không tạo ra các cản trở trong việc áp dụng các quy định kỹ thuật của Hiệp định TBT.

2. Quy định cấm các hoạt động đánh bắt cá bất hợp pháp, không báo cáo và không được quản lý (IUU) của Châu Âu

- **Rủi ro: EU đã rút thẻ vàng đối với hoạt động đánh bắt thủy sản của Việt Nam**

RÀ SOÁT NHÀ XUẤT KHẨU MỚI

1. Điều kiện

- Không xuất khẩu sản phẩm bị điều tra trong giai đoạn điều tra
- Không có quan hệ liên kết với bất kỳ nhà sản xuất/xuất khẩu sản phẩm bị điều tra trong giai đoạn điều tra
- Khối lượng và giá bán của đơn hàng yêu cầu rà soát phải trong điều kiện thương mại thông thường (Bona fide sales)

2. Thủ tục và thời hạn

Thủ tục	Thời hạn
Nộp yêu cầu rà soát	Trong vòng 1 năm kể từ ngày xuất khẩu đơn hàng đầu tiên vào Hoa Kỳ
Khởi xướng rà soát	
Kết luận sơ bộ	180 ngày kể từ ngày khởi xướng (có thể gia hạn thêm 120 ngày)
Kết luận cuối cùng	90 ngày kể từ ngày ban hành kết luận sơ bộ (có thể gia hạn thêm 60 ngày)

IDVNLAWYERS

XIN CẢM ƠN

Luật sư Đinh Ánh Tuyết

Trưởng Văn phòng Luật sư IDVN
Trọng tài viên VIAC
Hòa giải viên VMC

Email: anhtuyet@idvn.com.vn

Tel: +84 903 2828 96

Add: Tầng 5, Viet Tower, 1 Thái Hà, Đống Đa, Hà Nội

24/08/2022